

RÅDET FOR ARENDALSUKA

DELTAKELSE PÅ ARENDALSUKA – ALLIANSEN, SIAN OG FMI

Bakgrunn for saken

Innmelding av arrangement og tildeling av stand under Arendalsuka krever en godkjenning av Arendalsuka som arrangør og eier av de arealer som disponeres til stands. Godkjenningen skjer med utgangspunkt i formålet med uka samt følgende kriterier:

Arendalsukas visjon:

Arendalsuka skal være en årlig nasjonal arena hvor aktører innenfor politikk, samfunns- og næringsliv møter hverandre og folk, for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid.

Arendalsuka er partipolitisk uavhengig, og har som mål å styrke troen på politikk og politisk debatt. Arendalsuka vil på denne måten bidra til å styrke kraften i vårt levende demokrati.

Kriterier for å være arrangør under Arendalsuka:

- Alle lovlige politiske partier, organisasjoner og næringsvirksomheter kan delta med arrangementer under Arendalsuka
- Alle lovlige politiske partier og organisasjoner/foreninger av ikke ren kommersiell art kan delta med stands under Arendalsuka.
- Arrangøren har ansvar for at arrangementet eller standen følger kriteriene som er satt av Arendalsuka og følger norsk lovgivning.
- En arrangør som står for et antidemokratisk eller voldsrettet budskap får ikke delta*

*Dersom det oppstår situasjoner hvor det er aktuelt å nekte arrangører å delta med arrangement eller stand etter punktet om antidemokratisk eller voldsrettet budskap, skal sekretariatet lage en skriftlig tilrådning som danner grunnlag for at Rådets leder, evt. i samråd med et eller flere medlemmer av rådet, fatter beslutning. Er Rådets leder ikke tilgjengelig skal minst to av Rådets medlemmer fatte beslutningen.

Søknader i 2019 som utfordrer våre kriterier

Arendalsuka har for 2019 mottatt søknader som utfordrer kriteriet om at organisasjoner med et voldsrettet og antidemokratisk budskap ikke får delta på Arendalsuka.

Konkret gjelder dette:

Alliansen – registrert politisk parti i Norge som i sine ytringer på sosiale medier etter Arendalsukas vurdering framstår som klart rasistiske og antidemokratiske. Partiet mener de regjerende partiene i Norge begår landssvik, erklærer at de vil støtte statskupp i våre naboland, er klart antisemittiske og antimuslimske. Partiet fornekter videre Holocaust og partilederen framholder den norske og nordiske rasen som klart overlegen andre raser.

SIAN (Stopp Islamiseringen Av Norge) er etter vår vurdering i sin retorikk og agitasjon ikke åpenbart og direkte antidemokratisk og voldsrettet, men organisasjonen har klart rasistiske undertoner.

Organisasjonen ble utvist på dag 3 under Arendalsuka for 2 år siden på grunn av sjikanøs opptreden overfor forbigående med mørk hudfarge, men opptrådte i 2018 på en slik måte at de fikk være der på stand hele uka.

FMI (Folkeaksjonen mot innvandring) er en organisasjon som etter vår vurdering har et klart raseorientert budskap og deres formål er å hindre personer å få opphold i Norge med grunnlag i etnisitet.

Alliansen fikk i utgangspunktet godkjent sin påmelding av stand og arrangement. I ettertid har Arendalsuka varslet Alliansen om at godkjenningen tas opp til ny vurdering. Dette skyldes partileder Lysglimt Johansens budskap på sosial media vinteren/våren 2019. Arendalsuka har gitt beskjed om at beslutning vil bli tatt i etterkant av fagseminar om ytringsfrihetens grenser mv. på Litteraturhuset i Oslo 30. april.

Sian har fått godkjent sin påmelding av stand og arrangement. Arendalsuka har ikke direkte varslet Sian om at saken tas opp til ny vurdering, men gjennom informasjon i media og sosiale medier er Sian klar over at Arendalsuka skal vurdere disse sakene på nytt etter avholdt seminar.

FMI har søkt om standplass og fått beskjed om at saken behandles etter seminaret.

Seminar om ytringsfrihet og demokrati

For å etablere et best mulig grunnlag for de krevende vurderingene Arendalsuka må gjøre knyttet til om Alliansen, SIAN og FMI skal bli tatt inn i programmet og/eller tildelt standplass under Arendalsuka 2019 arrangerte Arendalsuka et faglig seminar på Litteraturhuset i Oslo 30. april 2019.

Seminaret ble ledet av Harald Stanghelle og gjennomført som en kombinasjon av faglige innledninger og debatt.

Følgende var spesielt invitert til å delta i programmet med forberedte innlegg:

Professor Anders Jupskås	- Universitetet i Oslo
Tore Bjørge	- Universitetet i Oslo
Anine Kierulf	- Norges institusjon for menneskerettigheter
Ervin Kohn	- Antirasistisk senter
Morten Sjustøl	- Agder politidistrikt
Jon Fitje Hoffmann	- PST

I tillegg var Lars Gule, Oslo Met, og Arne Jensen, Norsk redaktørforening, invitert til å bidra i samtalen.

Innlederne ga faglig begrunnede innspill til de vurderinger Arendalsuka må ta, men med ulik grad av tydelighet i konklusjonene.

Fra forskningen ble nevnt at utestengelse ikke bidrar til å redusere oppslutningen om ytterliggende organisasjoner. Tvert imot kan det i noen tilfeller bidra til å styrke dem ettersom utestengelsen

bekrefter en følelse av «de og oss». Inkludering bidrar derimot vanligvis til å øke oppslutningen om demokratiet.

Flere advarte mot forhåndssensur i ulike former. Det ble understreket at selv personer som er dømt for ulovlige ytringer, vil ha lov til å ytre seg. Videre pekte politiet på at det å nekte noen å delta eller ytre seg kan gi inntrykk av at den aktuelle gruppen er sterkere og farligere enn den i realiteten er.

Politiet var tydelig på at deres oppdrag er å legge til rette for at ytringsfriheten kan utfoldes, og at deres hovedtilnærming er å gripe inn dersom den misbrukes. Dog slik at terskelen for å gripe inn er høy. Oppfordring til vold og kriminalitet samt voldsforherligende budskap vil politiet slå raskt ned på.

Spørsmålet om forhåndssensur er svært relevant for de vurderingene Arendalsuka må gjøre. Ytringer på sosiale medier gjennom vinteren 2019 fra for eksempel leder for partiet Alliansen går svært langt i å være antidemokratiske og rasistiske. Partiets budskap på sosiale medier må etter vår vurdering sies å ha klare antidemokratiske og rasistiske overtoner mens antisemittismen er fullstendig utslørt.

Videre er det slik at partiets og partilederens mulighet for å ytre seg ikke er hindret fordi om Arendalsuka sier nei til arrangement og stand. Det finnes en rekke steder og kanaler for ytringer selv om de ikke blir godkjent for Arendalsukas arealer og scener.

De avgjørende spørsmål blir på den ene siden om Arendalsuka ved å nekte nevnte organisasjoner å delta begrenser det frie ordskifte på en måte som undergraver Arendalsukas mål om å være en møteplass for styrking av demokratiet ettersom ytringsfriheten både er en forutsetning for demokrati og en grunnleggende rettighet knyttet til det å være menneske. Eller om Arendalsuka på den andre siden ved å ta dem inn begrenser andres deltakelse fordi Alliansen, Sian og FMI skaper utrygghet og gir inntrykk av at Arendalsuka legitimerer det ytterliggående budskapet de står for.

Representanter for flere politiske ungdomspartier deltok på seminaret den 30.4.2019, og uttrykte klare betenkeligheter med å delta dersom de nevnte organisasjonene får delta. Det samme er tydelig uttrykt fra Antirasistisk senter.

Sekretariatsleders vurdering

Som vertskap vil vi i Arendalsuka være i vår fulle rett til å nekte de 3 nevnte organisasjonene å delta selv om det de står for er innenfor ytringsfrihetens ramme etter norsk og internasjonal lov og menneskerettigheter.

Redaktør Biard fra satiretidsskriftet Charlie Hebdo i Paris, som ble utsatt for et dødelig terrorangrep i 2015, sa i sitt foredrag året etter da han besøkte Arendalsuka året (gjengitt etter hukommelsen, foredraget er streamet og tilgjengelig på Arendalsukas nettside):

Menneskets ytringsfrihet og mulighet til å delta i demokratiske prosesser er av noen omtalt som vestlige verdier. Det er feil. Ytringsfrihet og demokrati er globale rettigheter knyttet til det å være menneske.

Arendalsuka tilbyr en åpen, uavhengig og gratis møteplass hvor målet er at politiske partier, organisasjoner og næringsliv skal kunne delta for å drøfte politikk, samfunns- og næringslivsspørsmål uten andre grenser enn de vårt formål, våre kriterier, lovverket og hensynet til alles sikkerhet setter. Det er også en forutsetning at ingen bruker sin ytringsfrihet på en slik måte at de hindrer andres ytringsfrihet eller underkjenner andres menneskelige rettigheter. Rasisme er ulovlig etter norsk og internasjonal lovgivning og er således heller ikke akseptabelt under Arendalsuka. Daværende ordfører erklærte Arendal som antirasistisk sone allerede i 1989, og den erklæringen gjelder fremdeles.

I kriteriene for Arendalsuka er det tatt inn at organisasjoner med et antidemokratisk og voldsrettet budskap ikke er velkommen.

Antidemokratisk budskap

Når lederen for Alliansen uttaler at han vil støtte et eventuelt statskupp i for eksempel Sverige, er det liten tvil om at utsagnet representerer et antidemokratisk budskap.

Det må imidlertid også nevnes at de mest ytterliggående partiene og fraksjonene på venstresiden i norsk politikk på 1970- tallet hadde en uttalt målsetting om væpnet revolusjon. Selv om disse bevegelsene den gangen fikk mye plass i det offentlige rom, og skapte til dels skarpe fronter den gangen mot ytre høyre, ble de ikke nektet verken rom eller scene.

Partileder Lysglimt Johansen setter seg selv inn i en linje fra Hitler til Trump og mener trolig å vise til at de to forbildene ble demokratisk valgt. Likevel er det åpenbart at han ikke er demokratiets forsvarer og forkjemper.

FMI – medlemmet Morten Lorentzen holdt en tale den 16/2 2019 der han blant annet sier: «Vi er utvalgt til å kjempe denne striden og krigen. Vi nasjonalister er stolte for innsatsen vi gjør og med alle tilgjengelige våpen for å befri våre hjemland og vårt folk. Kamerater, det parlamentariske demokrati er født til å tape.»

Arendalsuka må tåle at demokratiet settes under debatt. Etter vår oppfatning går grensen ved oppfordring til vold og ulovlige virkemidler for å avvikle demokratiet.

Sian har ytterliggående synspunkter i forhold til religion og innvandring, men er ikke i utgangspunktet mulig å utestenge med henvisning til at de er antidemokratiske.

Voldsrettet budskap

Alliansens og Sians retorikk går langt i å oppfordre til vold, men etter vår vurdering ikke så langt at vi på dette grunnlag finner det riktig å utestenge dem.

FMI oppfattes av Arendalsuka til å ha et enda tydeligere voldsrettet budskap enn de to øvrige.

Rasisme

Religionskritikk og innvandring er temaer som det er legalt og rimelig å sette på den politiske dagsorden både lokalt, nasjonalt og globalt.

FMI

Bakteppet for at Arendals ordfører for 30 år siden erklærte Arendal for antirasistisk sone var etableringen av FMI i Arendal, og den rasistiske retorikk organisasjonen stod for. Arendalsuka har ikke grunn til å tro at FMI er mindre rasistiske i dag, og har lest taler organisasjonen har publisert som understøtter dette. I tillegg oppfatter vi at budskapet deres er voldsrettet. Å la FMI delta under Arendalsuka er derfor uforenlig med Arendal som antirasistisk sone.

Alliansen

Alliansens verbale angrep på jøder og muslimer kombinert med forherligelsen av vår nordiske/riske rase kan vanskelig karakteriseres som annet enn rasisme. Uttalelsene fra Lysglimt Johansen i sosiale medier er av en slik karakter at respekt for mennesker fra andre deler av verden, med annen etnisk og religiøs tilhørighet er helt fraværende. Vi har dessuten erfaring med at Lysglimt Johansen uten tillatelse har trengt seg inn på skoleområder i Arendal for å rekruttere ungdom. Erfaring viser at

partiet filmer forbi passerende, personer i Arendalsukas stab mv. på en måte som skaper utrygghet, og som gjør at publikum vil kvie seg for å gå i den gata Alliansen eventuelt får plass. Det vil også være vanskelig å få andre organisasjoner til å ha stand ved siden av Alliansen.

Med bakgrunn i sitt rasistiske budskap, som synes å ha forsterket seg utover vinteren og våren 2019, tilrås derfor at Alliansen ikke får ha stand i Arendal sentrum under Arendalsuka 2019.

Ettersom Alliansen likevel er et lovlig politisk parti, og ytringsfriheten er så helt sentral for vårt levende demokrati, foreslås imidlertid at tillatelsen til å holde et arrangement opprettholdes.

Sian

Sian er anmeldt av politiet for brudd på rasismeparagrafen i straffelovens § 185. Rettsaken er berammet, men ikke gjennomført.

For to år siden ble Sian utvist fra Arendalsuka som følge av at de ropte rent rasistiske kommentarer til personer med annen hudfarge som passerte deres stand. Til tross for dette fikk de lov å komme tilbake til Arendalsuka i fjor. Mye takket være tilnærmet kontinuerlig tilsyn med standen fra Arendalsukas side, og mer behersket opptreden av personene på standen, ble det ikke nødvendig å utvise dem i 2018.

Som nevnt har Sian allerede mottatt beskjed om at de får standplass og gjennomføre et arrangement. De er ikke varslet om at dette er tatt opp til ny vurdering, og undertegnede anbefaler derfor at vi ikke gjør noen endring for denne organisasjonen. Det har heller ikke skjedd noe aktivitet knyttet til Sian siden tillatelsene ble gitt som gir Arendalsuka grunnlag for revurdering.

Helhetsvurdering

Med utgangspunkt i at Arendal er antirasistisk sone, er det gode argumenter for at alle de tre organisasjonene bør utestenges fra å delta på Arendalsuka. Dette ville derfor vært den enkleste konklusjonen.

Samtidig vil det være klart i strid med Arendalsukas mål og visjoner hvis vi som arrangør blir oppfattet som «meningspoliti», eller at vi bare slipper til de vi er enige med.

Et sterkt demokrati tåler stor spredning i politiske synspunkter, og demokratiet styrkes ytterligere ved at radikale stemmer slipper til.

Ved at Alliansen får ha arrangement under Arendalsuka og Sian har både stand og arrangement vil de mest innvandringskritiske og religionskritiske stemmene slippe til under uka. Andre aktører under uka vil ha standpunkter på helt motsatt side knyttet til disse spørsmål.

Arendal er et lite sentrum. Alle skal føle seg velkommen her under Arendalsuka. Ved å begrense deltakelsen fra de ytterliggående miljøene, men la hele bredden være representert, vil vi som arrangør kunne sikre det åpne, frie ordskifte i en atmosfære som gir trygghet og trivsel for alle.

Anbefaling

Rådet for Arendalsuka tillater at Alliansen og Sian har arrangement som innmeldt med henvisning til ytringsfrihetens vide rammer og demokratiets behov for å la alle stemmer slippe til.

Rådet opprettholder sekretariatets tildeling av standplass til Sian.

Rådet for Arendalsuka avslår Alliansens søknad om stand med bakgrunn i deres stadig kraftigere antisemittistiske og rasistiske budskap.

Rådet for Arendalsuka avslår søknaden fra FMI om å delta under Arendalsuka med bakgrunn i deres voldsrettede budskap, Arendals svært negative erfaring med organisasjonen fra starten av, og de tydelige utsagn i deres skriftlige organer som viser at organisasjonens rasistiske holdninger ikke er endret.

Harald Danielsen

Sekretær